

A TRAVÉS DAS OLIVEIRAS

946

Abbas Kiarostami, 1994

ESTREA EN NUMAX: 14.06.2022 | V.O.S.E. | TP | 103 min.

Despois dun terremoto que en 1990 deixou 30.000 mortos, Kiarostami regresou á vila de Koker, onde a súa cámara examina non só a devastación, senón tamén a abundante vida que continúa ao seu paso. Combinando ficción e realidade nunha road movie lúdica e conmovedora E a vida continúa segue a un director de cine (interpretado por un actor que remplace a Kiarostami) quen, xunto co seu fillo, fai a difícil viaxe á rexión coa esperanza de descubrir se a estrela do seu filme Onde está a casa do meu amigo? está entre os superviventes. Alí descobre unha comunidade resiliente que se enfrenta á traxedia mentres o axuda na súa viaxe a xenerosidade das persoas que coñece. Ao atopar a beleza nas circunstancias máis sombrías, Kiarostami elabora unha oda silenciosamente maxestosa adicada ao espiritual humano.

«Un filme no que non pasa nada e, porén, a vida estala por todas partes»

Jessica Kiang, VARIETY

A TRAVÉS DAS OLIVEIRAS

Abbas Kiarostami, 1994

A mirada precaria

Por Por David Oubiña

A través das oliveiras (1994) é a terceira parte da triloxía que Abbas Kiarostami iniciou con *Onde está a casa do meu amigo?* (1987) e segue con *E a vida continúa* (1992). En *Onde está a casa do meu amigo?* o pequeno Ahmad foxe do fogar para lle devolver ao seu compañeiro de aulas o caderno que levou por equivocación. En *E a vida continúa* o suposto director do primeiro filme regresa á rexión da rodaxe, destruída por un tremor de terra, portando a foto de Ahmad no cartaz de *Onde está a casa do meu amigo?* e preguntando a todo o mundo polo paradeiro dos nenos que protagonizaron o filme. A través das oliveiras preséntase como un falso documental que rexistra algúns intres da rodaxe de *E a vida continúa*: Keshavarz, que di ser o realizador do segundo filme, observa como un mozo iletrado tenta seducir a moza coa que comparte algunhas escenas.

Cada filme documenta un previo e, á súa vez, convértese no motivo ficcional do seguinte. Neste estraño depregamento de palimpsestos, onde cada filme escribe por riba do anterior, Kiarostami desprázase constantemente entre os polos da ficción e o documental, non é unha unidade dobre que pasa dun rexime ao outro, é unha orde complexa de permutacións. En *E a vida continúa* as situacións son ficcionadas pero o tremor de terra é real e non un mero decorado da acción. Se, por unha banda, o documental funda a ficción, pola outra a trama abeira constantemente o testemuño. O director e o seu fillo recollen no auto un ancián da zona onde se gravou *Onde está a casa do meu amigo?* O neno preguntalle por que no outro filme parecía maior e o home responde que lle puxen unha chepa e o fixeron actuar como se fose máis vello. “A verdade é que non me gustou. Que clase de arte é mostrar as persoas máis vellas e máis feas do que son? Facer que un ancián sexa un pouco máis novo, iso si que é arte”, responde.

Na escena inicial d'*A través das oliveiras* Keshavarz di a cámara: “Eu son o actor que interpreta o director do filme”, pero deseguido a script chama por el para que entreviste unhas mozas para o papel da protagonista e, sen solución de continuidade, o home introdúcese na acción do filme. Estas situacións teñen importancia non tanto por funcionar como trucaxes autorreferenciais, como por construír o lugar da visión como un espazo esencialmente ambiguo. No remuíño de superposicións, desdobramentos e reescrituras, a enunciación vira inadxudicable e, daquela, a materia do filme adquire unha singular ductilidade. Serge Toubiana sostén que “o movemento e a mirada están imbricados, ver e desprazarse non son senón unha mesma e única función”. Pero niso consiste sempre a mirada de Kiarostami, ao ser capturadas polo ollo as cousas difuminan as súas contornas, saen de foco.

(...) Un filme de Kiarostami é unha ventá indiscreta carente de voyeurismo. En Kiarostami, a diferenza de Hitchcock, o observador non está aí para desentrañar nada. Imposible xogar ao detective, a mirada non é máis que unha caixa de resonancia que acusa as vibracións da paixaxe. Asístese a unha escena do mesmo xeito que Monet observa a difusión da luz sobre os nenúfares do estanque, da mesma maneira en que observa Matisse a borradura das súas oliveiras entre as fendas das ramas. Todo se atopa en flotación. O cinema, podería dicir Kiarostami, é unha refracción esquiva dunha imaxe sobre a mirada.